

Stad Gods

Inspiratie van de Augustinessen van Sint-Monica

Broeder vuur

de aarde als ruimte om te werken

Uitgever:

Zusters Augustinessen van Sint-Monica
Klooster Casella
Postadres: Waterstraat 2
3511 BW Utrecht
Telefoon klooster Utrecht 030 - 2332541
E-mail administratie:
maandblad@zustersaugustinessen.nl
www.zustersaugustinessen.nl
www.casella.nl

Voor de privacyverklaring van de zusters augustinessen verwijzen we u naar:
www.zustersaugustinessen.nl/privacyverklaring

Doel: Met Stad Gods willen wij mensen betrekken bij wat ons inspireert. Stad Gods wordt gelezen door mensen die ons een warm hart toedragen en/of belangstelling hebben voor de augustijnse spiritualiteit. Via Stad Gods zijn en blijven zij verbonden met ons en het gedachtegoed van onze gemeenschap.

Hoofd- en eindredactie:

Hoofdredactie: Marie Madeleine Maas
Eindredactie: Emma Overeem-van der Sloot

Ontwerp en beeldredactie:

Tegenwind grafisch ontwerp bureau, Roelant Meijer

Opmaak en druk: De Toekomst Hilversum

Redactiesecretariaat: Evelien Ouwehand

Redactie: Rachelle van Andel, Erik Borgman, Anne Nij Bijvank, Nikki Mousset, Suraya Somers, Lieke Weima

Aan dit nummer werkten mee: Benedicta

Berkers, Anja den Bok, Eugenie van Dijck, Marianne Groen, Marie Hansen-Couturier, Maria Leunissen, Jaap Meeuwssen, Roelant Meijer, Ingrid van Neer-Bruggink, Mariella Oberdorff, Helene Timmers

Beeld: Rachelle van Andel (p.24), Anja den Bok (p.27,28), Malala - foto: Simon Davis / DIFD (p.2), Rosa Parks - Wikipedia: Ebony Magazine - CC (cover), Marianne Groen (p.19), Roelant Meijer (p.14,15,20), Beyoncé - foto via Flickr: Raph PH - CC (p.10), Nazrina Rodjan (p.13), Sjors de Rooter (p.26), Dick Vos (p.18), Milou de With (p.6,7)

Vriend worden en dit blad ontvangen?

Stad Gods verschijnt vijf maal per jaar, in een oplage van 6.000 per editie. Vrienden van de zusters augustinessen die ondersteunen met minimaal €10,00 per jaar, ontvangen Stad Gods automatisch. Als u dit blad ook wilt gaan lezen, maak genoemd bedrag dan over op NL76 INGB 0003 8244 29 ten name van Administratie tijdschrift Stad Gods Utrecht, onder vermelding van 'Nieuwe lezer', straat + huisnummer, postcode en plaats.

Bij het beeld: Broeder vuur vertolkt door drie vrouwen die vol vuur op hun manier een verschil hebben gemaakt of dat nog doen. Op de cover: Rosa Parks, burgerrechtenactiviste uit de VS. Op deze pagina: Malala zet zich in voor educatie van meisjes wereldwijd. Op pag 10: Beyoncé, maakte als eerste zwarte vrouw een country hit en inspireert veel jonge mensen.

Jaarthema: Zonnelied

“Broeder vuur”

de aarde als ruimte om te werken

Wees geprezen, mijn Heer, door broeder vuur,
door wie Gij voor ons de nacht verlicht;
en hij is mooi en vrolijk, stoer en sterk.
- Franciscus van Assisi, ‘Zonnelied’

90 jaar!

Zusters Augustinessen

Vuur verwarmt, vuur kun je delen.
Steeds meer mensen ervaren een
innerlijk vuur dat hen beweegt om samen
in actie te komen voor de schepping.
De klimaatbeweging groeit en groeit,
mensen zetten samen een moestuin op,
gaan auto’s en spullen delen en ontdekken
dat leven met minder minstens zo mooi
is. Nieuwe krachten en nieuwe creativiteit
worden wakker.

Viering negentig jaar!

van de hoofdredacteur: zr. Marie Madeleine Maas

‘Goede Mariella, ik was nog nooit in De Bilt geweest..... Kende het dorp alleen maar door het weerbericht: maar nu kan ik u zeggen dat 19 maart een warmterecord is gebroken! Dank en felicitaties voor het geslaagde feest: warmte, hartelijkheid, broeder- en zusterschap! Vol vertrouwen op naar de honderd! Het is zo goed samen ...’
Pierre Stikkelbroeck Provinciaal Augustijnen

Deze reactie bereikte ons de dag na het feest op 19 maart, ons negentigjarig bestaan. Het was onze wens om het als zusters samen te vieren. De plek waar dit kon was het huis met zorg in De Bilt, waar acht zusters wonen. Wat vier je als je 90 jaar bestaat en je in bijna één mensenleven de gemeenschap van de Augustinessen hebt zien uitbreiden tot acht vestigingen en zo’n 160 zusters tot nu nog 29 zusters en één eigen vestiging? Als het getijdengebed van zeven maal per dag naar drie keer per dag gaat? Als je meemaakt dat de goede gevers via Stad Gods, die ook 90 jaar bestaat, van zo’n 50.000 donateurs afneemt tot iets minder dan 7.000? Als je na het zorgen voor een eindeloze stoet van mensen, nu nog vooral voor elkaar zorgt? Wanneer je het leven reduceert tot een optel/aftelsom dan heb je niets te vieren. Wij hadden wel degelijk iets te vieren!

4

In dankbaarheid vierden we het leven wat wij mogen leven. We vierden de stichters,

die als Abraham op weg gingen zonder te weten waarheen, maar met vertrouwen en vasthoudendheid. We vierden dat zoveel mensen iets in ons zagen en zien en ons blijven steunen, materieel en geestelijk. We vierden het bestaan van al die dierbare, overleden medezusters, die samen met ons geschiedenis maakten. We vierden God die het goede in ons liet ontspringen en niet laat varen het werk van zijn handen.

Het vuur houdt ons gaande!

Negentig jaar hebben we Stad Gods mogen uitgeven, behalve in 1944, tijdens de Tweede Wereldoorlog waarschijnlijk door gebrek aan papier. Eerst een maandblad, nu vijf maal per jaar. Eerst een blad voor geloofskennis en geloofsbeleving, nu vol inspiratie van de zusters Augustinessen van Sint-Monica. Vroeger vooral voorbereid door de zusters zelf en nu met een tienkoppige talentvolle redactie, met vooral veel sympathie voor het leven van onze zusters. De langste staat van dienst binnen de redactie heeft Erik Borgman.

Stad Gods; een, wat ons betreft, mooi en krachtig middel om te communiceren met

---

Als de ster gaat branden, gaan we er achteraan!

---

onze donateurs. We delen onze inspiratie en zij steunen onze activiteiten en weten hoe het ons vergaat. Tot eind jaren '90 haalden de zusters zelf de jaarlijkse bijdrage op. Dat waren vaak huisbezoeken, waar we een luisterend oor boden of mensen hielpen de weg naar een crisisplek op Meisjesstad te vinden of naar een rustperiode in het klooster in Hilversum. Vanwege het afnemende aantal zusters was het vanaf eind jaren '90 niet meer mogelijk om zelf de jaarlijkse bijdrage op te halen. Maar veel mensen zijn ons blijven steunen. We zijn jullie daar heel dankbaar voor!

Vorig jaar hadden we kapittel. Je zou kunnen denken: 'Wat heb je nog te bespreken als de gemiddelde leeftijd 85 jaar is?' Maar nee, het was een rijk jaar van veel gesprekken met elkaar. We gingen uit van het gedicht Trasná, doorgang, van zr. Patricia Muray: *'Een vraag waarde rond: Waarom moeten wij verder gaan en ons wagen op vreemde paden... Maak een keuze. Je kunt altijd je tent weer opzetten bij de kampvuren van gisteren. Als dat niet je wens is: luister dan naar de verlangens van je hart... Wanneer jouw ster gaat branden volg hem en vertrouw je aan hem toe...'*

In de gesprekken zijn we verder gegaan met vier thema's:

- Verbreed je tent.
- Omarm je kwetsbaarheid.

- Ben daar waar mensen zich naar de marge geschoven voelen.
  - Zoek mogelijkheden tot verbinding.
- Het vuur houdt ons gaande!

Al komen we voor het gezamenlijk gebed niet meer zeven keer, maar drie keer bij elkaar: ik durf te zeggen dat hier kwaliteit gaat voor kwantiteit. Dat we een actieve liturgiegroep hebben, die er goed zorg voor draagt.

Casella is gaan samenwonen met augustijnen en ontwikkelt nieuwe activiteiten. De zusters in de Waterstraat hebben besloten van de twee groepen weer één te maken en bieden daarnaast drie studentes gratis onderdak in ruil voor kleine vriendendiensten. De zusters in De Bilt verbinden met hun luisterend oor en hebben aandacht voor medebewoners. De zusters in de Wijngaard, wonend op verschillende afdelingen, houden elkaar vast en zijn door hun aanwezigheid een teken van hoop. Het zijn geen spectaculaire dingen die we presteren, maar als de ster gaat branden, gaan we er achteraan! Of zoals Erik Borgman zegt in het vorige nummer: 'Gods zorgzame liefde brengt schepselen voort om liefdevol zorg voor te dragen, opdat zij op hun beurt liefdevol zorg dragen voor elkaar.' Daar gaan we mee door van dag tot dag! Dat het warmterecord maar vaak doorbroken mag worden!

Zusters Augustinessen 90 jaar

De eucharistieviering in Fraterhuis De Bilt

Mariella spreekt
allen toe

Vorbereidingen

Marie Andrée
ontsteekt
de Paaskaars

Geen feest
zonder een lied

Alle overleden zusters
zijn ook present

Groepsfoto

Kloosterpost

Samengesteld door Marie Madeleine Maas en Anne Nij Bijvank

In memoriam

Ook zij horen er bij!

Voor de viering van ons negentigjarig bestaan hebben we al onze overleden zusters samengebracht op een wanddecoratie. Behalve zr. Renée van Dijck, zij ruilde dit aardse leven in voor een voor haar beter leven, in de middag op de dag voor het feest (zie vierde kolom). Onze overleden medezusters maakten niet alleen deel uit van onze geschiedenis, zij hebben onze geschiedenis mede gecreëerd! Wie we nu zijn, hebben we ook aan hen te danken. Op zo'n bijzondere dag is de herinnering aan wie zij waren, in onze gemeenschap, een warm gedenken. Zij hebben mee het vuur brandend gehouden! (MM)

Cor van Kalken

Hilversum 18 april 1928

Bosch en Duin 2 maart 2024

Zuster Cor groeide op in een gezellig gezin met drie broers en twee zussen. Ze volgde de Kweekschool en werkte als jonge leerkracht in het speciaal onderwijs. Cor had veel artistieke gaven die in haar werk goed van pas kwamen. Na een ongeval kwam ze terecht bij de Augustinessen voor een periode van rust. Het leven van de zusters trok haar aan, maar het was geen eenvoudige stap voor haar. Zelf zegt ze hiervan: 'Het was een reis met hoogtepunten, maar ook heel diepe dalen. Gelukkig was er altijd een reddende hand die mij optrok.' Ze woonde in Utrecht, Sittard, Arnouville en Hilversum. Volop kon ze genieten van wat de natuur haar bood tijdens haar trainingen voor de vierdaagse waar ze verschillende keren aan mee gedaan heeft. Ook in het klooster kwamen haar artistieke gaven goed van pas. De laatste maanden is zij liefdevol verzorgd in de Wijngaard. Mag vrede nu jouw deel zijn.

Philippa Couwenberg

*Soestdijk 12 december 1921
De Bilt 9 februari 2024*

Zuster Philippa was een bijzonder persoon. Het was een puzzel voor haar welke richting zij uit wilde. Uiteindelijk wist ze het zeker: Bij de Augustinessen daar wil ik zijn. Zoals ze zelf zei: 'Ik heb daar nooit één minuut spijt van gehad.' Haar moeder had zo haar bedenkingen, omdat Philippa in het klooster niet meer kon dansen. Toen ze verhuisde naar ons huis in Valkenswaard werd daar echter een instuif georganiseerd voor jongeren om te dansen bij de zusters. Daar heeft ze dus haar hart kunnen ophalen. Het contact met haar familie is hecht gebleven, ze genoten van elkaar. Ze was een hartelijke gastvrouw zowel bij de rustende moeders in Hilversum, als bij de opvang voor dakloze moeders met kinderen in Amsterdam. Terug in Utrecht was ze een ijverig lid van het Augustinuskoor. Met haar humor en grappen wist ze veel mensen te amuseren. De laatste jaren in Utrecht moest ze helaas haar werk bij de receptie overdragen, haar gezondheid ging achteruit. Philippa heeft nog enkele jaren doorgebracht bij haar medezusters in De Bilt. Het was niet gemakkelijk voor haar om zichzelf steeds meer uit handen te geven. Philippa heeft jarenlang trompet gespeeld en les gehad. Je bent vast met trompetgeschal binnengehaald in die betere wereld... Adieu!

Renée van Dijk

*Bloemendaal 24 februari 1943
Bosch en Duin 18 maart 2024*

Zuster Renée is opgegroeid in Haarlem, in een gezin met vijf kinderen. Na het gymnasium ging Renée klassieke talen studeren in Amsterdam. De neonreclame boven het gebouw van het leger des Heils: 'God roept u', zette haar aan het denken. Ze kreeg het advies om eens te kijken bij de Augustinessen. Haar familie was bang dat ze wereldvreemd zou worden, maar dat gevoel was snel over. Renée trad in met zes andere jonge vrouwen. Na het studentenleven viel de kloosterdiscipline niet mee. Met haar medestudenten heeft ze altijd contact gehouden. Ze was een ruimdenkend mens en had belangstelling voor liturgie, gevoed door haar liefde voor de oude talen. 'De mooiste jaren van mijn kloosterleven zijn die op Meisjesstad geweest, voortdurend contact met mensen, die wat aandacht konden gebruiken,' zei ze zelf. Maar in welk huis ze ook woonde, ze was aanwezig met haar warme betrokkenheid. Vanaf 1990 tot 2023 heeft Renée bestuurlijke taken gehad. Als Algemene Overste, verantwoordelijke in Maastricht, als bestuurslid. Taken die ze eenvoudig en wijs, met liefde voor de gemeenschap, vervulde. Renée heeft veel getobd met haar gezondheid. Toch bleef ze tot het einde een toegewijd lid van de gemeenschap. Renée bedankt voor de mens die je was!

Beeld: Beyoncé, inspireert veel vrouwen als feminist en doorbreekt verwachtingen onder andere door als eerste zwarte vrouw met een country hit te scoren **Foto:** Raph PH - CC

‘... als het vuur van de smelter...’

(Maleachi 3,2)

Erik Borgman

Volgens de Griekse mythologie kon de menselijke beschaving ontstaan doordat de halfgod Prometheus het vuur uit de hemel stal. Vuur staat voor techniek – denk aan het smelten en smeden van ijzer – en voor de energie die de techniek aandrijft. De Amerikaanse trappistenmonnik Thomas Merton (1915-1968) heeft erop gewezen dat de Grieken zich blijkbaar niet konden voorstellen dat de hemel aan de mensen het vuur zou willen geven. Dit is wat Jezus in het evangelie zegt dat Hij komt doen: ‘Vuur ben ik op aarde komen brengen’ (Lucas 12,49). Johannes de Doper zegt over Hem dat Hij komt om te dopen met Heilige Geest en met vuur (Matteus 3,11). Naar christelijke overtuiging zet Gods Geest ons in beweging en van deze Heilige Geest is het vuur één van de beelden. Tongen van vuur dalen met Pinksteren op de apostelen neer (Handelingen 2,3) en zij spreken zo vurig dat iedereen ze in de eigen taal verstaat.

Dubbelzinnig

Een van de symbolen voor de orde van de dominicanen, waartoe ik behoor, is een hond – *domini canem*, hond van de Heer – met een fakkel in zijn bek.

Vuur is ook beeld van God, omdat het transformeert. Het vernietigt het oude, zodat er iets nieuws kan ontstaan

---

De moeder van Dominicus van Caleruega zou voor zijn geboorte een droom hebben gehad waarin een hond de wereld in vuur in vlam zette. De dominicanenorde is gericht op preken en dominicanen zijn geroepen in het spoor van Dominicus door met onze prediking de wereld in brand te steken. Ik heb dat echter altijd een dubbelzinnig beeld gevonden. Het is een oude techniek in de oorlog: honden – of vossen – met fakkels aan hun staart door de korenvelden van de vijand jagen, zodat het graan verbrand en er hongersnood ontstaat. Wie ooit een bosbrand van dichtbij heeft gezien, al is het maar op een film, weet hoe gewelddadig vuur kan zijn. Wij weten inmiddels hoezeer ook beschaving en techniek gewelddadig kunnen zijn. Ze kunnen leven geven, maar het leven

---

Op de bodem van wat de ultieme vernietiging lijkt, staat het leven vernieuwd op

---

ook bedreigen. De klimaatverandering en de gevolgen die dit heeft, confronteren ons er inmiddels ondubbelzinnig mee.

Daarom komt bij mij de laatste tijd geregeld nog een andere eigenschap van vuur voor de geest. Vuur is ook beeld van God in het feit dat het transformeert. Het vernietigt het oude, zodat er iets nieuws kan ontstaan. De as van het verleden kan de mest worden voor de groei en bloei van een nieuwe toekomst. Jezus' boodschap van het koninkrijk van God waar gerechtigheid woont, lijkt te sterven als Hij wordt gekruisigd. Maar Hij blijkt te leven aan de overkant van de dood! Dit is de diepste grond van de christelijke hoop: op de bodem van wat de ultieme vernietiging lijkt, staat het leven vernieuwd op.

Vuur in vuur

Gods Geest van leven is als het ware het vuur in het vuur. Het vuur dat wij normaal gesproken zien, is het verterende vuur van de vernietiging en de ondergang, van de dreiging en de pijn, van de oorlog en de gewelddadige aantasting van de aarde. Denk aan het platbranden van grote stukken regenwoud om de grond

te kunnen gebruiken voor grootschalige landbouw. Maar hierin verbergt zich het vuur van het nieuwe leven dat zich in de vernietiging aankondigt als voorbij de vernietiging. Meestal blijft dit onzichtbaar – als mensen die leven van dit vuur zijn wij met Christus verborgen in God, zegt de apostel Paulus terecht (Kolossenzen 3,3) – en kunnen we er alleen maar in geloven en op hopen dat er te midden van de vernietiging van Oekraïne en Gaza krachten werkzaam zijn die een nieuwe toekomst voorbereiden. Dat er niet alleen haat en wraakzucht, maar ook liefde en toewijding opbloeien. Soms wordt dit ook even zichtbaar: een vader van een vermoord kind die zich inzet voor verzoening, moeders van soldaten aan beide kanten van het front die gezamenlijk voor vrede strijden. Dit vuur is Jezus komen brengen en dit vuur laait zo af en toe al op. De zwakheid van dit vuur zal een schuilplaats blijken van de zachte kracht van Gods liefde.

Erik Borgman is lekendominicaan en hoogleraar theologie. Hij is sinds 1999 vaste medewerker van Stad Gods.

Augustinus

Augustinus bekeert zich

*U had mijn hart doorboord met de pijlen van uw liefde,
en de woorden waar u mijn binnenste mee had doorstoken
droeg ik met mij mee. En de voorbeelden van uw dienaren,
die u van donker licht had gemaakt en van dood levend,
lagen verzameld in de schoot van mijn denken.
Hun vuur verteerde mijn verlamming
om me niet te laten wegzakken in de diepte.
Ze zetten me flink in vlam,
en de tegenwind van de bedrieglijke tong
wakkerde die vlam juist aan
in plaats van haar te doven.*

Onderweg

Briefwisseling tussen
Helene en Mariella

Hoi Helene,

Gisteren, tijdens een wandeling door de stad, genietend van een rustig moment, werden mijn ogen een huis in getrokken; er brandde een haardvuur met een aantal mensen knus eromheen. Ik werd er warm van! Is het niet dat, wat je ieder mens zou gunnen? Een thuis, warmte en vriendschap! Ik ben van nature niet zo'n vurig type, maar toen ik 'ja' zei tegen het leven als Augustines, gedreven door verlangen, geraakt door een vuur – en wat zeg ik dan – aangeraakt? Ja, nu begin ik ineens te stamelen.... Maar gelukkig, Augustinus geeft mij de woorden: 'God, Gij hebt mij aangeraakt en nu sta ik in brand voor uw liefde.' Heilig vuur? Liefdesvuur? Ik denk eigenlijk dat het voor iedereen geldt die een keuze maakt vanuit het hart.

Over vuur gesproken; 90 jaar geleden werden 10 jonge vrouwen geraakt en hun warmte – die zich vooral uitte in vriendschap – straalt door tot op de dag van vandaag. Het bewijs heb ik mogen ervaren toen we op 19 maart dit negentigjarig bestaan samen vierden. Het vuur brandde – heilig vuur, liefdesvuur! En het heeft ons allemaal kracht gegeven om verder te trekken; in vertrouwen. We lezen dat ook bij de leerlingen van Jezus, die dachten dat

---

Natuurlijk weten we dat vuur kan vernietigen. Toch zal uiteindelijk het liefdesvuur overwinnen!

---

alles voorbij was.... Toen was er ineens dat vuur, dat hen deed spreken en ze durfden erop uit te trekken en het goede nieuws te brengen. Natuurlijk weten jij en ik ook dat vuur kan vernietigen en verderf kan zaaien. Er zijn voorbeelden genoeg van toen en van nu. Toch zal uiteindelijk het liefdesvuur overwinnen! Kijk maar naar al die mooie initiatieven die persoonlijk of in groepsverband gebeuren. Inzamelingsacties, vaak zo ludiek. Voor wie het wil zien. Nee, er wordt niet voor niets over 'broeder vuur' gesproken. Het is iets van samen: veelstellig licht! Mij kan dit bemoedigen! Wat betekent het voor jou?

Warme groet,

Mariella

Mariella Oberndorff is algemeen overste van de zusters Augustinessen van Sint Monica. Ze woont in klooster Casella.

Ha Mariella,

Ik ben dol op vuur, niets leuker dan fikke stoken. Toch kwam ik er pas geleden achter dat het eigenlijk helemaal niet makkelijk is om vuur te maken. Ja, met een aansteker en een beetje spiritus brandt het zo. Maar als je die niet bij de hand hebt, valt het nog niet mee.

Een paar weken geleden gingen we met vrienden een reusachtig vuur stoken. Een vriendin heeft een boomgaard en ze heeft de laatste paar jaar al het hout dat van de bomen afkwam op een grote berg gegooid. Die berg mocht in de fik. En het leek ons een leuk idee om het vuur aan te steken met een firesteel: een magnesiumstaafje, waar je met een ijzerstaafje langs schraapt en dan komen er vonken van af. Een beetje het gevoel alsof je met vuursteentjes vuur maakt. We hadden de slag al gauw te pakken en er kwamen hele mooie vonken van af. Alleen: er begon geen vuur te branden. De vonken doofden net zo hard als dat we ze tevoorschijn hadden getoverd. Er begon niks te gloeien, er ontstond geen vlammetje. Helemaal niks. Nada. Zo heb ik iets geleerd over de kunst van het vuur maken: je hebt een tondel nodig. Dat is iets wat makkelijk in brand gaat als er een

---

*Een vonk alleen is niet
genoeg om een vuur tot
ontbranding te brengen*

---

vonk op landt, zoals een bolletje watten of berkenbast. Dan pas kan je er hout op gooien en het uitbouwen tot een groot vuur. Ik ben dol op vuur, maar toen heb ik geleerd dat een vonk alleen niet genoeg is om een vuur tot ontbranding te brengen. Dat vraagt ook het juiste materiaal en de inzet om er iets van te maken. Dat gold voor de leerlingen van Jezus, die er klaar voor waren om het goede nieuws verder te verspreiden, maar alleen nog dat vonkje van de Heilige Geest nodig hadden om tot ontbranding te komen. En het gold ook voor die tien jonge vrouwen, negentig jaar geleden, die begonnen te gloeien. Dankzij die tondel zijn jullie erin geslaagd om het vuur brandend te krijgen en al die jaren brandende te houden!

Nog van harte gefeliciteerd!

Liefs, Helene

---

*Helene Timmers is als geassocieerd lid met Casella verbonden.
Ze woont met haar partner in Utrecht.*

Mijn lot heeft vlam gevat

Gastschrijver: Eugenie van Dijk

Niets is zo heerlijk als bij een knapperend vuurtje zitten en in de vlammen staren. Vuur dat verwarmt en dromerig maakt. Die keer op de camping in Lierop staat me nog helder voor de geest. Het zal zo'n negen jaar geleden zijn geweest en mijn ouders woonden op dat moment nog in huize Witven in Someren. Omdat ik zelf uit Hilversum kom, kampeerde ik die zomer vlakbij om makkelijk bij hen langs te kunnen gaan. Na zo'n bezoekje kwam ik 's avonds terug op de camping. Ik hoorde vanuit de verte het knetteren van hout en zag vonken de lucht in dansen. Een groep kampeerders zat met een gitaar om een gezellig vuur. Ik twijfelde: 'Kon ik daar zomaar bij gaan zitten?' Ik kende die mensen helemaal niet. Maar de vlammen trokken me. Als een oude bekende werd ik in de kring opgenomen. We deden eigenlijk niks bijzonders, we zaten op de boomstronkjes, zongen wat en dronken een glaasje wijn terwijl we in het vuur staarden. En we hadden het goed daar met elkaar. Zo eenvoudig kan het leven zijn.

Helaas is de wereld verre van eenvoudig en laat het Zonnelied van Franciscus mij pijnlijk duidelijk horen dat de schepping iets is om heel dankbaar voor te zijn. En dat we er daarom goed voor moeten zorgen.

Ik koester de illusie dat ik door het scheiden van mijn afval, weinig dingen in plastic te kopen, zoveel mogelijk de fiets te pakken, niet te vliegen en nauwelijks vlees en vis te eten, 'goed bezig' ben. Maar vaak grijpt het me bij de keel dat dit echt maar een druppel op een gloeiende plaat is en kan ik er somber en verdrietig van worden dat ik het verschil niet zal maken voor het klimaat, of toch...?

En dan zit ik in de gebedsruimte van Casella, op dat moment nog in Hilversum, op mijn vaste plek met zicht op de prachtige natuur buiten. 'We ontsteken het lichtje van Taizé ....' Een klein vlammetje dat tussen zoveel liefde en gebed mag branden. Het vuurtje dat gedragen wordt door de zusters en dat zij uitdragen in de wereld om hen heen. Ook hier werd ik als vanzelfsprekend in hun kring opgenomen en mag ik meebidden voor tal van intenties in onze wereld.

---

*'Wees geprezen, mijn Heer, door broeder vuur,
door wie Gij voor ons de nacht verlicht;
en hij is mooi en vrolijk, stoer en sterk.'*
- Franciscus van Assisi, 'Zonnelied'

De leefwijze van de Augustinessen inspireert mij en stelt mij de vraag: waar vat mijn lot vlam tussen droom en daad?

'Het lot heeft vlam gevat tussen droom en daad'. Deze mooie zin uit het gedicht 'de stad' van Gerrit Achterberg kan naadloos op de roeping en het leven van de Augustinessen gelegd worden. Zij hebben er ooit voor gekozen om hun leven in dienst te stellen van het innerlijke Licht, de vlam die hen voedt en inspireert. En vanuit die droom, waarmee ze ooit het klooster in gingen, hebben zij vele daden verricht zoals in hun werk voor jonge moeders, op de scholen, in het buitenland en bij Casella voor jonge mensen. En niet alleen is hun werk en gebed op de medemens gericht, maar tevens op de hele schepping van God en de zorg voor onze aarde met alles wat er groeit en bloeit. Dat is te zien in de zorgvuldigheid waarmee ze leven, de aandacht voor de kleine dingen die samen groot zijn.

Deze leefwijze is een grote inspiratie voor mijn eigen leven en stelt mij telkens de vraag: waar vat mijn lot vlam tussen droom en daad? Waar kan ik dat verschil maken voor het behoud van onze aarde? Is mijn bijdrage een illusie óf een klein vlammetje dat ik door mag dragen? Dat laatste ervaar ik regelmatig in mijn werk in het onderwijs. Daar mag ik in de kring in de klas met kleine mensen praten over hoe we

met elkaar zo goed mogelijk voor de aarde kunnen zorgen. Hoe er ook voor hen een toekomst kan zijn waarin zij hun vuurtje door kunnen dragen. Dan is ieder stapje er één en zingen we samen: het Zonnelied!

Eugenie van Dijck is in haar dagelijks leven schoolpsycholoog en leerkracht. Zij houdt zich bezig met passend onderwijs en onderwijsvernieuwingen. Haar streven is dat ieder kind zich op eigen wijze kan ontwikkelen binnen een rijke leeromgeving waarin nieuwe kennis en vaardigheden geleerd kunnen worden en de creativiteit, die we allemaal in ons hebben, aangesproken wordt. Thuis leeft ze in een zeer muzikaal gezin waar ze erg van geniet. Eugenie komt graag bij Casella naar de vieringen en is lid van de PR groep.

Tussen preekstoel en barricaden

‘Heb je zin om mee te gaan naar Parijs?’, vraagt een vriendin. ‘Met Milieudefensie in de trein naar de aandeelhoudersvergadering van KLM.’

We hebben vorig jaar de beelden gezien van aandeelhoudersvergaderingen van grote bedrijven waar activistische aandeelhouders beter klimaatbeleid eisten. Dat willen we best een keer meemaken! En we zijn allebei nog nooit eerder in Parijs geweest. Niet dat we veel vrije tijd zullen hebben in die twee dagen, maar iets van de stad zullen we vast wel kunnen zien. Dus wij gaan naar Parijs. Vriendinnentripje, maar dan anders.

Zo heeft klimaatactivisme me al meer leuke en mooie ervaringen gebracht. Vriendschappen, schrijfwerk en vrijwilligerswerk wat ik met heel veel plezier doe. Ik ben mijn geloof op een andere manier gaan beleven. Theologie voelt weer relevant en ik zit weer op het puntje van mijn stoel als ik de Bijbel lees.

Een crisis die zijn weerga niet kent, al die mensen die sterven, onzekere toekomst, al die ecosystemen die verloren gaan... En ik geniet van spannende theologie en leuke schrijfopdrachten? Natuurlijk: met een voortdurend depressieve stemming is activisme niet vol te houden. Maar soms wringt het toch. Ik houd me bijna dagelijks met de ecologische crisis bezig, en juist daarom vergeet ik soms bijna de zwaarte ervan. Dan moet ik bewust de tijd nemen om opnieuw het verdriet te voelen, en de woede omdat degenen met de grootste verantwoordelijkheid veel te weinig doen. Alleen op die manier kan mijn activisme oprecht blijven.

De Amerikaanse theoloog Frederick Buechner schreef over roeping: ‘The place God calls you to is the place where your deep gladness and the world’s deep hunger meet’. Voor mij is die plek op het grensvlak tussen de kerk en de klimaatbeweging. Vrolijkheid en zwaarte, dankbaarheid en verdriet: ze moeten in evenwicht blijven. Paris, here we come!

Wat speelt er in de Spil

Marianne Groen is coördinator van De Spil, een oecumenische gemeenschap die al 30 jaar retraites ‘tussen herberg en klooster’ faciliteert. In 2023 begon De Spil een retraitecentrum in Hilversum op de plek die voorheen Casella was. In deze jaargang volgen we hun ontwikkelingen.

De tuin, onze aarde, een leerplek

De zon schijnt steeds wat krachtiger: bloembollen komen uit, bomen bloeien, vogels zoeken nestplaatsen. De tuin eist haar aandacht op. Niet alleen door haar schoonheid maar ook in het behouden daarvan: oude bladeren verwijderen, wilgen knotten, constateren dat molshopen een teken zijn van ‘gezond gazon’ en plannen maken voor de eerste tuindag. Waarvoor we vrijwilligers gaan vragen en vooral kennis van zaken moeten opdoen. Wat vraagt deze aarde? Wat kunnen we zelf, wat besteden we uit? Dat laatste geldt natuurlijk voor het prachtige labyrint waar ontdekkingen worden gedaan. Pas kwam een gast al hijgend en puffend naar het geplande gesprek: ‘Ik moest nog even snel het

labyrint aflopen, dat lukte precies!’ Alsof het een wedstrijd was. Soms tekenend voor de wijze waarop men in het leven staat. Alles moet beleefd worden en snel. Leerzaam om dan te ervaren dat een labyrint zich laat vinden en je dan voorzichtig uitnodigt. ‘Kom maar, met vertrouwen. Je gaat je weg vinden, rustig aan, neem je tijd. Je hoeft niet te presteren. Wat laat je los? Wat laat je toe?’ De zon wordt krachtiger. Straks is er een zomertuin. Ook zij zal aandacht vragen. Een mooie leerplek voor ons als Spil-gemeenschap.

Marianne Groen
Coördinator De Spil
www.retraitecentrum.nl

In gesprek met Zr. Benedicta Berkers

Nikki Mousset

Foto: Roelant Meijer

Aan de hand van citaten van Augustinus is Stad Gods deze keer in gesprek gegaan met zuster Benedicta Berkers. Het resultaat is meer een gesprek dan een interview, een gesprek dat zelfs een persoonlijke belijdenis is geworden.

Zr. Benedicta is geboren in Asten-Ommel ter hoogte van Helmond, als oudste dochter in een gezin van 9. Na een actief leven in verschillende kloosters, woont zij nu in het Fraterhuis st. Jozef in De Bilt.

Citaat 1: Mij, lichtgeraakte, heb jij doen ontbranden. En nu brand ik lichterlaaie naar jou toe, om vrede.

‘Ik was een jonge vrouw en ik genoot van het leven. Ik dacht dat ik net als mijn ouders boerin zou worden. Ik was ook echt een boerin en ik genoot daarvan. Maar telkens weer als ik aan mijn toekomst dacht, wist ik dat ik eigenlijk meer wilde. Ik wist niet hoe, maar uiteindelijk kwam het op verschillende manieren naar mij toe. In een preek hoorde ik over dienstbare liefde en dat vond ik zo mooi. Dat voelde ik echt vanbinnen. Als ik een gezin heb, dan ben ik ook dienstbaar, maar dan doe ik

vooral iets voor mezelf. Ik wil dienstbaar zijn voor anderen. Die stem zat in mij en daar ben ik naar gaan luisteren. Studeren was voor meisjes in een dorp eigenlijk geen optie in die tijd en toen ben ik me gaan interesseren in het kloosterleven. Het klooster bij ons in het dorp was het niet voor mij, maar ik las ook de Stad Gods. Dat raakte opnieuw iets in mij waar ik meer over wilde weten. Ik heb geschreven en na een half jaar intern te hebben gewoond mocht ik intreden bij de zusters Augustinessen van st. Monica, in de Waterstraat in Utrecht. Mij, lichtgeraakte; ik voelde me geraakt door God en ik wilde God graag beter leren kennen.

Door me steeds meer te verdiepen in het gemeenschapsleven, het er zijn voor elkaar, echt iets waarmaken, echt zijn, dat zet je in vuur en vlam. Je leeft vanuit het evangelie en je wilt datgene wat je bidt ook waarmaken. Openstaan voor mensen die hulp nodig hebben en vervolgens voor hen iets kunnen betekenen, vervult je. Daarmee maak je jouw relatie met God en de mensen tot werkelijkheid, tot vuur, tot liefde, tot vrede.

Er is zoveel om dankbaar voor te zijn. Als de zon opkomt of als ik buiten wandel en een prachtige boom in bloei zie staan, dan overvalt me het grootse en wonderlijke van de schepping. Daarin voel ik me gedragen door God.'

Citaat 2: Het gezelschap van broeders en zusters wekt de vurigheid bij het bidden en bij het prijzen van God.

'Wonen in een klooster is wonen in een gemeenschap, maar dat beperkt zich niet alleen tot het groepje waarmee je samenleeft. Iedereen die met ons mee wilde komen bidden of deel van ons wilde uitmaken, was onze broeder of zuster. Zo werd de kring om ons groter en groter. Samen beleven geeft zo veel blijdschap, dat is als een brandend vuur. Iemand straalt van blijdschap net zoals een vuur uitstraalt. Dat werkt heel aanstekelijk. Het maakt nieuwsgierig en ondernemend en het werkt door.

In het klooster bid je elke dag met elkaar het koorgebed. Wanneer het tijd is om te bidden, laat je het werk liggen. Tijdens het koorgebed loof je God en prijs je Hem voor wat Hij voor ons is.

Ik voelde me geraakt door God en ik wilde God graag beter leren kennen

---

Ik heb vele periodes doorgemaakt in het kloosterleven voordat ik de psalmen en het samen bidden hun waarde kon geven. Psalmen zijn er in allerlei vertalingen en soms was ik afgeleid of niet rustig genoeg om te bidden. Dat had tijd nodig. Ik moest daarin groeien, maar ik vond de rust. Ik ging heel bewust bidden door na te denken over een psalm of gebed en wat deze voor mij betekenden.

In je jonge jaren komen heel veel vragen in je op. Je gaat zoeken. Naar gelang ik Augustinus beter kende, kende ik God. De zoektocht van je leven is de zoektocht naar God. Dat is als een groeiend verlangen. Als je het evangelie leest, dan wil je steeds beter horen wat Jezus gezegd heeft. Iemand die een preek uitlegt en dat goed onder woorden kan brengen, helpt je dan ook dichterbij God

te komen. Je zoekt die verbinding, dat kun je niet alleen en dat hoef je ook niet alleen toe doen.

In een groep samen lezen, luisteren, denken en bidden dat is een hele sterke kracht. Dat is echt vuur. Je gaat spelen met gedachten en woorden, om dat vuur wat vanbinnen brandt, er ook uit te laten laaien.'

Citaat 3: Ter bestrijding van de geestelijke slaap moeten wij zelf lichtjes zijn in de nacht van deze wereld.

'Onze wereld is op het moment niet zo rooskleurig. Er heerst een diepe duisternis, omdat er zoveel kwaad is. Maar het goede kan altijd het kwade overwinnen. Als je daarin gelooft, dan geloof je in God. Want God is een en al goedheid en heeft de wereld goed gemaakt. Augustinus schreef; 'De tijden zijn niet slecht want wij *zijn* de tijden, de tijden zijn wat wij er van maken.' Dus eigenlijk doen wij mensen het niet goed als de wereld duister is. Zoals Paus Franciscus steeds maar weer aangeeft: Onze werldebol is ons huis. Wij moeten

---

Samen beleven geeft zo veel blijdschap, dat is als een brandend vuur

---

daar goed voor zorgen. Wij zijn er om goed te doen, niet om alleen aan onszelf te denken. Licht ontsteken kun je alleen door goed te zijn.

Onze hele maatschappij is zo in de technologie en de maakbaarheid terechtgekomen, dat men denkt alles zelf te kunnen. Die zelfverzekerdheid zorgt voor een geestelijke passiviteit. Wij weten het wel, wij hebben het, wij kunnen het zelf, wij zijn de beste. Men beseft niet meer dat alles wat er is, geschapen is door God. Wij mogen meewerken om dat te ontwikkelen en mooier te maken. Die afhankelijkheid maakt je klein. God is er om ons te leiden en staat boven alles. We kunnen op zijn liefde vertrouwen.'

Bidden met je ogen open

Rachelle van Andel

Kijk maar. Wat zie je?

Afgelopen zomer vond er een bijzondere Summer School plaats in Nijmegen over gemeenschappen met een hart. Jonge vrouwen (en ook een aantal mannen) van over de hele wereld namen deel aan deze bijzondere interculturele ontmoetingsplek en leerervaring. De meeste deelnemers zetten zich in hun eigen land in voor de rechten van meisjes en vrouwen en voor klimaatrechtvaardigheid. Het geweld tegen vrouwen neemt door klimaatverandering alleen maar toe. Vrouwen zijn afhankelijk van natuurlijke hulpbronnen en kunnen zich lang niet altijd aanpassen aan de gevolgen van een veranderend klimaat.

Deze vrouwen staan op, spreken zich uit en komen vol vuur in actie. Dat is niet gemakkelijk en ze ervaren veel weerstand. Innerlijk brandt een vuur dat zich niet laat doven.

In de traditie van deze inheemse vrouwen uit Mexico neemt vuur een belangrijke plek in. Hier vierden wij met elkaar de benoeming en bevestiging van Christa Anbeek tot bijzonder hoogleraar Women and Care for the Future van de Graalbeweging en een van de initiatiefnemers van de Summer School.

De natuurlijke elementen, inclusief de boeken op het altaar die door twee aanwezige vrouwen geschreven zijn, worden gezegend. Een indrukwekkend ritueel dat me nog lang bij zou blijven. Ook mijn eigen vuur wordt door het vuur van deze vrouwen aangewakkerd.

Rachelle van Andel is predikant van Vrijburg Amsterdam. Voorheen werkte ze als studentenpastor in Eindhoven en Maastricht. Ze liep stage in klooster Casella.

Ondersteun Villa Vrede

door Jaap Meeuwsen

Rakeem was de sleutel van zijn fiets kwijt. De fietsenmaker was niet bereid zijn slot door te knippen. Ongeloof. Het idee dat hij daarover zou kunnen liegen kwam niet bij Rakeem op. Hij belde mij, niet voor hulp, maar om zijn hart te luchten. Waarom werd hij, die geen gebed overslaat, geen vlieg kwaad doet en altijd op tijd is, niet geloofd? Ik ken hem wel een beetje, maar elke keer raakt het mij.

Hoe heeft hij zo zichzelf kunnen blijven, na zijn enerverende vlucht en alle ellende die hij heeft doorgemaakt? Goudeerlijk is hij gebleven.

Met mij erbij knipte de fietsenmaker het slot wel door. Niet vermoedend wat een verrijking het is om Rakeem bij ons te hebben.

Doneer aan Villa Vrede

Villa Vrede is een inloop- en activiteitscentrum in Utrecht voor mensen zonder verblijfspapieren, z.g. illegalen. In Nederland zijn duizenden mensen zonder papieren, die veelal een marginaal bestaan hebben. Villa Vrede is een veilige plek, waar ze zichzelf mogen zijn en een zinvolle dagbesteding krijgen. Wij geven Nederlandse les, cursussen en activiteiten. Per jaar ontvangen we zo'n 100 nieuwe bezoekers, uit 24 verschillende landen. Villa Vrede is vijf dagen in de week open.

Maak uw gift over op:
NL76 INGB 0003824429
ten name van
Zusters Augustinessen
o.v.v. Villa Vrede

Gevonden voorwerp

Marie Hansen-Couturier

Het gevonden voorwerp is de bronzen afbeelding van Stichter Pater Sebastianus van Nuenen, te vinden in de recreatieruimte van de zusters. Bij het feest van het negentigjarig bestaan is het beeld in bruikleen gekregen van een zus van René van Seumeren, de Utrechtse beeldhouwer. Zuster Josephine Corbière vertelt: 'De Pater, zoals onze stichter bij ons in de congregatie genoemd wordt, is voor al onze zusters een voorbeeld. Als pastoor van de Augustinuskerk wist hij de volkswijk Wijk C en de aangrenzende gegoede zakenbuurt samen te brengen. Toen hij met zijn nieuwe vorm van kloosterleven hulp ging bieden, wist hij veel mensen te inspireren en zo inspireert hij ons vandaag nog.'

Op de koffie met Maria Leunissen

Tekst en foto: Anja den Bok

Opgewekt opent zuster Maria de kloosterdeur. In haar ogen brandt nog hetzelfde vuur als 42 jaar geleden, toen ze 24 jaar was en voor het eerst werd geraakt door het enthousiasme van de zusters. Net als hen wilde ze Jezus volgen, die opkwam voor prostituees, daklozen en armen. Een kwart eeuw stond ze klaar voor dakloze vrouwen en kinderen. Waardevol maar ook zwaar werk, dat met de jaren complexer werd door toenemende psychiatrische problematiek, drugsgebruik en huiselijk geweld. In de hectiek van dit mensenwerk was het niet altijd makkelijk om de stilte te vinden waar ze dieper bij zichzelf kon komen. Het heilige vuur van de eerste jaren doofde dikwijls bijna, vooral toen andere jongere zusters vertrokken. Maar dankzij het praten, het bidden en de liefde van haar medezusters bleef het waakvlammetje branden.

‘Dit is mijn leven en daar ga ik voor’, heeft ze besloten. Geïnspireerd door de woorden van Augustinus: ‘God, je hebt vuur in mij aangestoken en nu snel ik vol vuur naar Jou toe...’ Een nieuwe gemeenschapsperiode wakkert dat heilige vuur weer aan.

Tegelijkertijd moet je opletten dat je niet opbrandt, weet ze. Dat lukt alleen door te leven in het nu en niet te ver vooruit te kijken.

